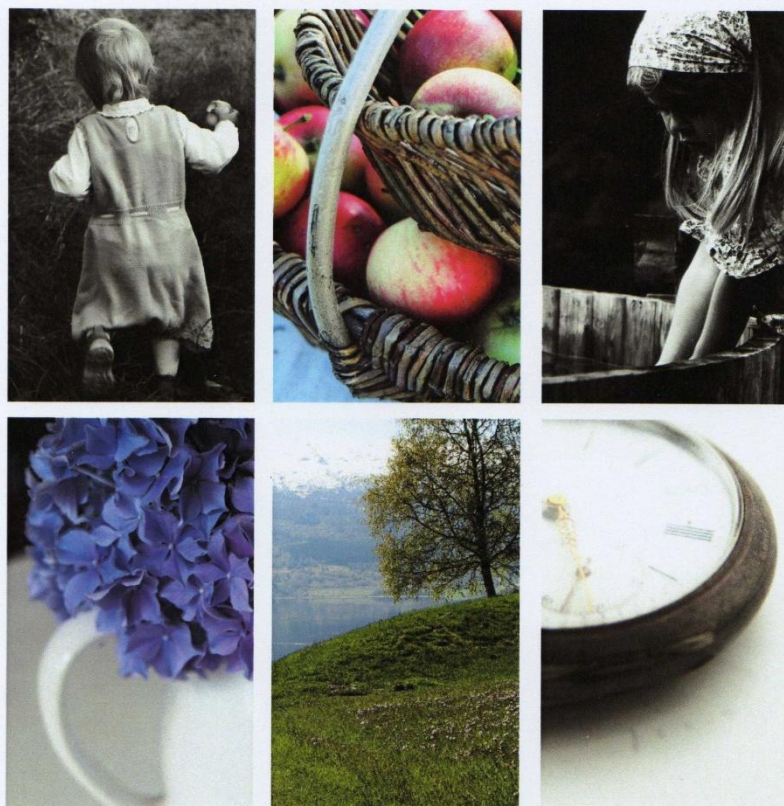

Eit bilde - di fortelling

LOGOPED MNLL
www.logopednet.no

Avslutningsrapport til Extrastiftelsen for prosjektet

"Eit bilde – di fortelling"

Ønskje om å motivere mennesker med språk- og talevanskar til å snakke litt meir

Forord

”Det er ilt å teie, der ein skulle tale”

”Ein kan vel tenkje, om ein ikkje torer tale”

Norske ordtak

Samandrag

Målet med arbeidet vårt var å utvikle eit materiale som kunne bidra til at menneske med språk- og talevanskar skulle bli engasjert i ulike tema, og få ønskje om å formidle tankane og historiane sine. Vi ville inspirere til forteljarglede som inspirerte til språkbruk, men samstundes såg bort frå kommunikasjonsvanskar.

Ved å bruke bilder, nøkkelord, spørsmål og aktivitetar har vi fått fram arbeidsoppgåver som er lette å bruke, variere og tilpasse. Materialet vi har laga heiter ”et bilde - di fortelling”.

Vi har brukt materialet for individuelle brukarar og grupper, tilpassa ulike behov innan språk, tale og kommunikasjon.

Takk til Extrastiftelsen og til Afasiforbundet for støtte og hjelp som har gjort at ”et bilde - di fortelling” var mogleg for oss å få til.

Beste helsing Reidun Aarskog og Elin Legland

Innhald

	Side
1. Bakgrunn og målsetting	4
2. Prosjektgjennomføring og metode	4
Utvikling og produksjon av arbeidsmaterialet "et bilde - din fortelling"	4
Informasjon om prosjektet og kursutvikling i bruk av materialet	5
Arbeidsgjennomføring	5
Aktiv bruk av materialet	6
3. Resultat og resultatvurdering	6
Utvikling og produksjon av arbeidsmaterialet "et bilde - din fortelling"	6
Produktet	6
Informasjon om prosjektet og kursutvikling i bruk av materialet	7
Aktiv bruk av materialet	8
4. Oppsummering og konklusjon, samt vidare planar	10
Utvikling og produksjon av arbeidsmaterialet "et bilde - din fortelling"	10
Informasjon om prosjektet og kursutvikling i bruk av materialet	10
Aktiv bruk av materialet	11
Vidare planar	11
Referansar/litteratur	12
Vedlegg:	
1. Spørjeundersøking	13
2. Utdrag frå vegleiaren	14
3. Tema og nøkkelord	17
4. Utprøving logopedar	18
5. Bestillingsetel	19

1. Bakgrunn og målsetting

Kriteria vi sette opp for "eit bilde – di fortelling" var at materialet skulle bidra til at den enkelte kunne:

- formidle budskap tilpassa den kommunikasjonsforma den einskilde rår over, og der ein møttes i tema uavhenging av kommunikasjonssevne. Målet er innhald, og ikkje form.
- Få støtte, lyst og mot til å snakke utan omsyn til kommunikasjonsvanskar.
- få individualisert tilrettelegging, både innan form, innhald og samspel.
- lett bruke kommunikasjonsmaterialet som utgangspunkt for temaval, uansett kven som var initiativtakar og kommunikasjonspartnar.

Målgruppa:

Einskildmenneske med kommunikasjonsvanskar.

Grupper der det er vanskeleg å halde i gong "praten", t.d. i institusjonar.

2. Prosjektgjennomføring og metode

Arbeidet har hatt ei tre-deling:

- Utvikling og produksjon av arbeidsmaterialet "eit bilde - din fortelling"
- Informasjon om prosjektet og kursutvikling i bruk av materialet
- Aktiv bruk av materialet

Utvikling og produksjon av arbeidsmaterialet "et bilde - din fortelling"

Arbeidet starta med spørjeundersøking om kommunikasjon til personale ved alders- og sjukeheimar og psykiatrisk sjukehus (sjå vedlegg 1).

Grunnlag vidare var basert på eigne erfaringar med bruk av materiell for språk- og talestimulering. Vi ville ha fokus på heilskapleg og narrativ tilnærming til kommunikasjon. Reell informasjonutveksling var viktig, og funksjonell form slik at kontakten med kommunikasjonspartnar ikkje vart broten.

Prosjektet skulle vere ei samling av 12 tema, framstilt gjennom ein vegleiiar og 12 temabilder.

I vegleiiaren samla vi informasjonen om materialet kortfatta og lettlest for å gjere "et bilde - din fortelling" så lett tilgjengeleg og brukarvennleg som vi klarte (sjå vedlegg 2). Vi valde å ta for oss tema som var essensielle og allmenne. Temafokus og innspel til å utvikle tema kreativt og abstrakt samla vi i "Nøkkelord" (sjå vedlegg 3). Desse vart brukt som utgangspunkt for val av illustrasjonsfoto, eller bilder.

Tilfang av bilder vart ein prosess som tok tid. Vi hadde mange kontaktar og strategiar. På ei lokal utstilling såg Reidun arbeidet til Bodil Haga frå BoDesign. Ho hadde den type visuell påverkningsvi kunne bruke i prosjektet, og dermed var vi i forhandlingar med Bodil. Bodil Haga er utdanna grafikar, og kunne dermed gjere ein stor del av arbeidet med grafisk utforming og trykking for oss. Bildene vart bestilt, og vi kunne starte det pedagogiske arbeidet.

Vegleiaren var nøkkelproduktet som skulle hjelpe å ekspandere temaet, lage nye vinklingar og motivere til informasjonsutveksling og historiefortelling. Vegleiaren skulle vere støtta dersom det skulle bli vanskeleg å starte samtalen, halde på samtalen, eller forstå dei ytringane som kom frå den med språk- og/eller talevanskar. Vi laga forslag til utvida språk- og taleoppgåver, med konkrete, opne spørsmål. Medan nøkkelorda var med på å gje innspel, og eventuelt nye fokus til samtalen, så vart spørsmåla i større grad hjelp til å leda samtalen, og skape ein strengare struktur. Ein streng struktur er og eit godt hjelpemiddel, både for den som skal fortelje og for den som skal lytte, fordi rammene er på plass, og forventningane til innhaldet i samtalen er klart. For å nytte nonverbalkommunikasjon som støtte var aktivitetar viktig og naturleg del av kvart tema.

I arbeidet med utvikling og produksjon har vi støtta oss på tilbakemeldingar frå andre logopedar. Vi fekk til saman 11 logopedar med på å prøve ut eit eksempelbilete med oppgåver (sjå vedlegg 4).

Informasjon om prosjektet og kursutvikling i bruk av materialet

Det konkrete materialet er følgd opp av kurs, informasjonsmøter, webside, avisomtalar og direktekontakt med interesseorganisasjonar.

Arbeidsgjennomføring

2009	Aktivitet
Jan-febr	Kontakt med lokale alders- og sjukeheimar, psykiatriske sjukehus Gjennomføring av spørjeundersøking
Mai	Informasjon på Palpa-kurs Orientering på fagmøte, Stord kommune
September	2 dagers kurs Stord Orienteringsmøte tverrfagleg gruppe Rosendalstunet, Orienteringsmøte alle soneleiarar i Kvinnherad kommune Omtale i Logopeden Oppretting av webside
Oktober	Foredrag Afasidagane på Bredtvet kompetansesenter
November	Informasjon til leseombud og fylkesbiblioteket
2010	
Januar	Orientering til alle gruppeleiarane på Husnes, Kvinnherad Orientering til sykepleiestudentane ved HSH, Høgskulen Stord-Haugesund Informasjonsbrev til alle afasiforeningar Kontinuerleg vedlikehald av webside
Mars	Utsending av pressemelding til alle lokal- og regional aviser i fylket Omtale i avisa Kvinnheringen Omtale i nettavisa Uskedalen.no
Juni	Orientering til kultursjef og biblioteksjef i Kvinnherad, den kulturelle spaserstokken Kortforedrag ved Norsk Logopedlag sitt landsmøte i Bergen
September	Kurs/foredrag Haugesund Parkinsonforening Kurs Bømlo kommune Informasjonsbrev til alle parkinsonforeningar
Oktober	Gjennomgang av materialet på Husnestunet

Aktiv bruk av materialet

Brukartilpasning og brukarevalueringar har vore prøvd ved

Individuell bruk av materialet:

til fremmedspråklege, afasipasientar, ms-pasientar, parkinsonpasientar og psykisk utviklingshemma.

Bruk i grupper:

Einsarta problemstillingar innan afasi, parkinson og fremmedspråk

Blandingsgrupper: rehabiliteringspasienter ved sjukehus og alders- og sjukeheimar.

3. Resultat og resultatvurdering

Utvikling og produksjon av arbeidsmaterialet "et bilde - din fortelling"

Produktet:

"et bilde - din forteljing" er sett saman av 12 tema presentert gjennom ein vegleiar med instruksjonar og 3 oppgåvetypar og 12 temabilder. Materialet er presentert i ei mappe, og har solid kvalitet på alle deler. Bildene er trykt på kraftig A4 papir for å vere haldbare og gode å halde i. Vegleiaren er eit hefte i A5 størrelse.

Bildene er konkrete i framtoning og kan brukast til direkte benevning. Bildene ikkje ledande eller begrensande, men gjev inntrykk av tema, og gjev rom for brukaren sine egne tankar og idear.

Vegleiaren er samansett av oppåver i form av:

Aktivitetane som kan ta fokus vekk frå verbalspråk. Dei gjev høve til å nærme seg språk i ulik grad, både gjennom nonverbal aktivitet, tale, skrift, høgtlesing og forståing. Aktivitetane knyter til seg ulike gjeremål, kjende og nye, og trekk inn sansestimuli og sanseopplevingar for å kunne basere forteljingane på ulike fundament.

Spørsmåla er konkrete, direkte og sporar til tilbakemelding i ulike variantar, og av ulik lengde og kompleksitet. Spørsmåla har ein stigande vanskegrad i høve til planlegging av ytringar, og til refleksjon over tema. Dei første spørsmåla er enkle og har fokus på minner, tankar og samtalar ein har hatt før, som opprømsing. Verbalresponsane er konkrete og til dels innøvd. Vidare finn ein spørsmål som har til hensikt å skape refleksjon, vurdering og markering av samtalepartnarane sine meir abstrakte verdiar og haldningar. Desse samtalanane set meir krav til formuleringsevne hjå samtalepartnarane.

Nøkkelorda kan brukast til å øve enkeltord til ulike tema. Orda er strukturerte og konkrete, og kan brukast til opprømsing. Dei kan også brukast som innspel og utfordringar for eigeniniterte ytringar. Nøkkelorda gjev utvikling i utfordringane for deltakarane.

Informasjon om prosjektet og kursutvikling i bruk av materialet

Spørjeundersøking:

Vi søkte, og fekk 4 lokale institusjonar til å hjelpe oss med kartlegging av kommunikasjonshyppighet, kommunikasjonslengde og kommunikasjonstema (sjå vedlegg 1). 2 av institusjonane gjennomførte spørjeundersøkinga fullstendig, og 2 gav tilbakemelding på at dei ikkje hadde hatt kapasitet til å ha fokus på kommunikasjonselement i kvardagen, og dermed ikkje hadde hatt tid til å registrere elementa vi spurde etter. I etterkant kom ein av dei institusjonane som ikkje hadde tid til registrering og tinga kurs om kommunikasjon for heile personalet sitt.

Informasjonsmøter:

Totalt har vi hatt 8 informasjonsmøter og presentasjonar. Det har vore gjennomgongar av materialet til logopedar, studentar, kommuneadministrasjon, personale innan pleie og omsorg og tverrfaglege rehabiliteringsteam. I hovudsak har målgruppa til desse møtene hatt fokus på våre nærkommunar, Kvinnherad og Stord, der vi har hatt kontaktar på mange ulike plan og nivå. I tillegg har vi hatt kontaktar mot Bergen, Tysnes, Bømlo og Haugesund i denne arbeidsfasen med direkte kontakt/møter.

Utprøvingar:

Materialet vart levert ut til 11 logopedar mai 2009 (sjå vedlegg 4). Kvar av dei som var med, fekk velje seg eitt av tre tema med bilde, nøkkelord, temaspørsmål og aktivitetar. Med materialet var det eit spørjeskjema som vi ba deltakarane fylle ut og returnere til oss etter utprøvinga og innan 2 månader. Målet med spørjeskjemaet var å få innspel til korrigeringar av materialet før vi gjorde det endelege arbeidet ferdig, og starta prosessen med grafisk arbeid og trykking.

Tilbakemeldingane var eintydige på at det var fint å ha støtte under samtalen, der ein kunne få idear og vinklingar dersom responsen var liten, og samtalen blei ståande fast. I tillegg var det gode innspel til nye aspekt, variasjonar og utviding av tema. Materialet var nyttig å bruke både individuelt og i gruppe. Samtalane som er refererte er samtalar der ein har gått konkret på bildebeskrivelse, eller svar på spørsmål, og samtalar som har utvikla seg til historiefortelling ut frå assosiasjonar frå tema, nøkkelord og temaspørsmål. Ingen hadde hatt tid til å prøve ut aktivitetane.

Web-sida:

Websida vart utvikla med tanke på å presentere materiale, og beskrive logopeden og det logopediske arbeidsfeltet, og knyte lesaren til interesseorgansisasjonar og kompetansesentra. E-informasjon er ei av dei mest effektive informasjonskjeldene vi har i dag, både når det gjeld marknadsføring og faginformasjon, og vi såg det som mogleg å kombinere desse to. Vi tok kontakt med eit lokalt enkeltmannsfirma, Axenta, for å få profesjonell hjelp til ein akseptabel pris. Vi valde dette for å få mest mogleg effektiv hjelp på eit fagområde utanfor vårt.

Foredrag:

Vi blei invitert til å halde foredrag på Afasidagane på Bredtvet i 2009, og poster på Landsmøtet for Norsk Logopedlag i Bergen i 2010. Foredraga har vore basert på ein powerpoint presentasjon av materialet, og formidling av vår bruk og erfaring undervegs. Fantastisk å få slike invitasjonar i forum med mange logopedar. Responsen frå logopedkollegaer var massiv, positiv og svært kjekk å oppleve.

Kurs:

Vi har utvikla ein basis for kurs i høve til "et bilde - din fortelling", slik at vi har ein "kjerne" for eit kurs som er lett å tilretteleggje for individuelle brukargrupper. Målgruppa for kurs er personalet nærast til den som har språk- og talevanskar. Til no har vi halde kurs for personale på alders- og sjukeheim, og for personale på eit dagsenter for psykisk utviklingshemma. Kursa legg mykje vekt på praktisk arbeid for å stimulere til språk og tale.

Avisomtalar:

Då materialet var ferdig produsert og blei lagt fram, sendte vi ei pressemelding til alle avisene i Hordaland. Eit par av avisene trykte pressemeldinga, og ei av lokalavisene laga eit intervju med oss.

Brev:

Vi oppdaga etter kvart at mange vi jamnleg hadde møtt på kurs visste om "et bilde - di fortelling", men at mange vi møtte for første gong ikkje hadde høyrte om materialet. Dermed bestemte vi oss for å ta direkte kontakt med afasiforeningar, parkinsonforeningar og logopedar. Vi brukte malen for presentasjon på websida, og laga ein tilsvarande bestillingssetel som vi har sendt rundt (vedlegg 5).

Aktiv bruk av materialet

Materialet vert brukt av oss sjølve kvar veke, til individuelle brukarar og til grupper. I nokre høve er "et bilde - di fortelling" fast innslag i treninga, i andre høve er bruken meir sporadisk. Dette er oppsummering av trening/kommunikasjonsøktar vi har direkte vore med å setje opp:

Situasjon	Frekvens	Initiativ-taker	Mål
Afasigruppe	Kvar veke i høve til tema	Logoped	Sosialt samspel gjennom språk og samtaletrening i likemannsgruppe.
Parkinson-gruppe	Kvar veke	Logoped/ gruppa sjølv	Samtalestart, rytme og stemmевolum samt orientering mot tilhøyrar.
Fellestrening ved rehab.avd på sjukehuset	Avhengig av gruppesamansetting	Rehabteam på sjukehus	Språk- og taletrening, samt etablere kontakt og gruppetilhøyrighet i rehabiliteringsperioden.

Situasjon	Frekvens	Initiativ-taker	Mål
Gruppetrening på dagavdelingar, sjukeheimar ved demens	Kvar veke i periodar	Aktivitør/ logoped/ personalet ellers	Skape engasjement og deltaking i kvardags-aktivitetane på avdelinga. Dele historiar og opplevingar, skape samhald.
Individuell trening ved rehab.avd på sjukehuset	Avhengig av kven som har rehabiliterings-opphald	Logoped, personalet ellers	Språk- og taletrening med individuell tilpassing. Generell samtaletrening.
Individuell trening afasi	Varierer etter måldefinisjon. Nokre har trening kvar veke, andre har ikkje slik trening i det heile	Logoped	Språk- og taletrening med individuell tilpassing. Dette er avhengig av individuell språk-kompetanse, arbeidsområde og progresjon. Utgangspunkt for all trening, eller som variasjon.
Individuell trening ved stemmevanskar	I sluttfasen av stemmetrening. Kan brukast av nokre for å motivere til tale.	Logoped	Temavariasjonar og eigeninitierte samtalefokus og ordval. Praktisk bruk av elementa i stemmetrening.

4. Oppsummering og konklusjon, samt vidare planar

Utvikling og produksjon av arbeidsmaterialet "eit bilde - din fortelling"

Produktet med vårt pedagogiske og kreative arbeid, professionell hjelp frå BoDesign på foto og grafisk design og Axenta som web utarbeidar er flott, brukarvennleg og fleksibelt. Den økonomiske støtta frå Extrastiftelsen har vore uvurderleg og balansert vår innsats arbeidsmessig og økonomisk slik at vi kunne gjennomføre prosjektet.

Prosjektet har fått mykje merksemd og mange positive tilbakemeldingar frå ulike instansar.

Informasjon om prosjektet og kursutvikling i bruk av materialet

Informasjonsarbeidet har vore omfattande, og vi har brukt mykje tid til å finne kontaktpersonar og førebu informasjon. Vi har arbeidd for å få så omfattande tilbakemeldingar som mogleg, både frå institusjonar, logopedar og andre som vi har informert. Vi er nøgd med det arbeidet, også med resultatet. Spørjeundersøkinga førde til at vi fekk halde kurs tidleg i prosessen, og at vi dermed måtte produsere eit kurs svært raskt.

I spørjeundersøkinga hadde 2 av 4 institusjonar ikkje kapasitet til å delta i arbeidet. Dette kan peike tilbake til oppfølging og orientering om arbeidet i forkant, Tilbakemeldingar frå institusjonane var klar på at dei ikkje hadde kapasitet tidsmessig.

Ut frå opplista hjelpemiddel i bruk ser vi at bilde nesten ikkje er brukt i samtalan. Dette var ei spanande tilbakemelding, særleg når vi baserte så mykje av introduksjonen til samtalan på bilder. Det har vist seg at bildene er gode startarar for alle tema, og temasamtalan.

Informasjonsmøta hadde, utover å gje informasjon, til hensikt å sjå bruksomfanget av materialet, samt engasjere lokalmiljøet i bruk av materialet - og å reflektere over samspel gjennom samtale, historiefortelling, eller ganske enkelt direkte kontakt med menneske med språk- og talevanskar.

Utprøvinga av materialet blant logopedar gav oss tilbakemelding om at materialet var brukandes til det vi hadde sett for oss; starte og inspirere samtalar, og halde i gong samtalar blant menneske med språk- og talevanskar. Vi valde å endre målform frå nynorsk til bokmål etter undersøkinga. Grunnen til det var at initiativtakaren til samtalen ikkje skulle måtte stoppe opp på grunn av formuleringar som ikkje var kjende. Vi valde bokmål fordi det er den mest brukte målforma i Noreg, og fordi at når det gjeld å ytre seg for menneske med språk- og talevanskar er det mengde og innhald, ikkje form, som tel.

Websida bruker element frå bileta i "eit bilde - di forteljing" i lay-out, vi vise til faget for at markedsføringa skulle vere maksimal og støtte opp under materialet. Informasjonsdelen og

bestillingsmodulen virkar perfekt, og kan justerast etter behov. I eit høvesvis lite prosjekt, vil leige av domene vere ein stor kostnad.

Foredraga har fått flott tilbakemelding, og direkte på materialet. Det er tydeleg at det er behov for gode samtalemateriale.

Aktiv bruk av materialet

Bruken av materialet "eit bilde - di fortelling" er fleksibel og at materialet er anvendeleg til ulike grupper innan språk- og talevanskar. I bruk ser vi at dei involverte kommunikasjonspartane vert engasjerte, og trives med oppgåvene. Ofte vert engasjementet slik at vi får vanskar med å styre tidsbruken, då alle har ein historie å fortelje - og alle vil lytte, og ein historie er med på å engasjere til ein ny.

Vi har opplevd nokre som ikkje vil delta i starten av grupper, men vegrar seg og heller vil lytte. Dette har vore knytt til grupper som er på rehabiliteringsavdelingar og dermed ikkje er stabile grupper. Det går fint an å vere lyttande part, men kanskje ikkje over lengre tid. Gruppa blir etablert gjennom samhaldet i historiane og samtalan som vert utveksla og utvikla. Det har vist seg at alle har blitt deltakande historiefortellarar etter kvart. Her ligg det og til initiativtakar å tilpasse spørsmål og fokus.

Vi har vorte overraska over at det er mogleg å bruke materialet så mykje, og over så lang tid som vi har gjort i enkelte grupper og med nokre individuelle brukarar.

Vidare planar

Vi vil oversetje materialet til engelsk for å kunne nå ei vidare brukargruppe.

Vidare marknadsføring med annonsering i fagtidsskrift, direkte brev og personleg kontakt.

Halde fleire kurs, dette er motiverande for oss, og etter tilbakemeldingane; også kjekt og lærerikt for deltakarane.

Websida er ein viktig kontakt og informasjonsstad. Vi vonar å kunne engasjere andre til å vere med og presentere sine prosjekt og idear.

Utarbeide registreringsskjema for oversikt av utvikling eller endring i kommunikasjonsferdigheter hos den som har språk- og talevanskar.

Referansar/litteratur

Coblenzer, Horst og Muhar, Franz;

Åndedræt og stemme, oversatt og bearbeidet av Åse Ørsted. Special-pædagogisk forlag 2004. ISBN nr 87 7399 928 8

Elman, Roberta J.;

Group Treatment of Neurogenic Communication Disorders. Second edition 2007. Plural Publishing Inc. 2006, ISBN-13: 987-1-59756-070-2

Rommetveit, Ragnar;

Språk, Tanke og Kommunikasjon. 5. opplag 1992. Universitetsforlaget 1972. ISBN 82-00-04653-2

Synnes Oddgeir, Ådlandsvik Ragna, Sætre Odd;

Tonen og glaset. Høyskoleforlaget AS 2003. ISBN 82-7634-524-7

Av svara frå dei 2 institusjonane som kom tilbake, ser vi dette:

Samtaleregeistreringsskjema

Takk for at de vil delta i informasjonssamlinga vår.

Vi treng hjelp til å registrere samtalar mellom personalet og brukar i ei veke.

Bruk eit ark pr dag.

Samtale er ein situasjon der to eller fleire partar snakkar saman og har felles tema.

Kor mange samtalar?

Individuelt	83%
Grupper	17%

Kva tema er tekne opp?

Mat, stell, søvn, medisinar 36
Tema utanfor institusjonen 39

Kven velger samtaletema?

Personale	Brukar
39	41

Andel samtalar med aktive (deltar mykje) eller passive (deltar lite) samtalepartnarar:

Aktiv	34
Passiv	8

I samtalen, brukte de:

Avis	2
Bok	3
Bilde	1
Radio	
Tv	10
Treningsmateriell	1
Andre	9

Kor lang tid var kvar samtale?

1 - 30 minutt, gjennomsnittleg samtale var 7 min 30 sekund. Det var hyppigast registrert 1 minuttssamtalar

Tusen takk for hjelpa.

Et bilde - din fortelling

Forord (utdrag frå vegleiar)

Gjennom samarbeidet vi har etablert som logopeder, kom savnet etter materiale vi lett kunne ta med oss, og et materiale som var fleksibelt og lett å bygge samtaler av.

Vi utarbeidet dermed produktet "et bilde – din fortelling".

"Et bilde – din fortelling" består av 12 bilder og et instruksjonshefte med 3 ulike oppgavetyper.

Gjennom utprøving gav tittelen seg selv. Et bilde kan gi ulike inntrykk, og med hjelp av nøkkelord og temavinklinger kan materialet stimulere til mange fortellinger.

Materialet kan brukes både individuelt og i grupper. Vi har prøvd dem ut i samtaler med eldre og yngre mennesker, personer med afasi og språkvansker, personer med ulike stemme- og talevansker og fremmedspråklige.

Materialet kan brukes av mange, hovedmålgruppe er logopeder, helsepersonell, pedagoger, pårørende, eldregrupper, personale på alders- og sykehjem.

"Et bilde – din fortelling" er knyttet til tema som: liv og lære, mat og måltid, arbeid, natur, fred og frihet, kjærlighet og mystikk, roller og samhold, skole og utdanning, høstetid, ettertanke, vennskap, høytid og merkedager. Instruksjonshefte er kort. Vi vil oppmuntre til lesing "mellom linjene" og tilpassing til eget behov. Vi vil gjerne at du bruker heftet, men lar din kunnskap og erfaring styre din arbeidsform.

Inspirasjon

"Et bilde – din fortelling" er et verktøy til å få frem erindringer, minner, fortellinger og gode samtaler. Vi ønsker at bildene skal være med og stimulere til en narrativ prosess.

Begrepet narrativ kommer fra latin og betyr å fortelle. En fortelling kan formidles gjennom skrift og tale. Fortellingen kan komme til uttrykk i ulike former som for eksempel skrøner og anekdoter, og den kan støttes av poesi og sanger. Fortellingen er en toveiskommunikasjon som krever at noen formidler og noen lytter. Andre viktige element i prosessen er tid sammen, fokus på felles tema og samhold, forståelse og aksept for fortellersituasjonen.

Som logopeder opplever vi stor variasjon i formidlingsevne. Ikke alle kan fortelle med ord, noen må bruke alternative formidlingsuttrykk. En opplevelse kan formidles gjennom å peke og å bruke gester. Et bilde fremkaller smil og minner og erfaringer kan knyttes til situasjoner og ansiktsuttrykk. Vår rolle blir å tilrettelegge for kommunikasjon, eller å få frem ulike fortellinger ved å bruke ulike kommunikasjonsmetoder. "Et bilde – din fortelling" kan være en støtte både for å starte og for å opprettholde fokus og sammenheng i fortellingen.

Hent inspirasjon fra "Et bilde – din fortelling". Bruk din egen erfaring og kompetanse. Bli inspirert av eventyr, beskrivelser, dikt, film, billedkunst, sang og musikk. Styrk sanseopplevelser: se, lytt, lukt, smak og føl. Trekk inn kroppsbevegelser som dans og pantomime. Bruk bilder eller objekter for å styrke opplevelsen av fortellingen. Hvert enkelt menneske er en samling av inntrykk, opplevelser og erfaringer. Og hvert menneske er en skattekiste av fortellinger og historier. "Et bilde – din fortelling" er en nøkkel vi håper kan åpne mange skattekister.

Arbeidsmetodikk

Arbeidsmetodikken til prosjektet "et bilde – din fortelling" er oppdelt. Du kan arbeide abstrakt eller konkret, kreativt eller strukturelt. Dette gir rom for å kunne tilpasse materialet til ulike lærings- og arbeidspreferanser hos individuelle, grupper – og deg som presenterer oppgavene.

Bildet

De 12 hovedtemaene har hvert sitt bilde. Studér bildet, finn det som engasjerer deg og kjenn på din opplevelse. Del gjerne inntrykkene med noen. Hør hva andre opplever og nyt fortellingen.

Nøkkelord

Nøkkelordene viser til mulige fokus på tema. Målet med nøkkelordene er å skape rom for ulike opplevelser. Bruk nøkkelordene for å få frem et mangfold av fortellinger.

Temaspørsmål

Temaspørsmålene er forslag og oppstart til samtaler og diskusjoner. De innleder til ulike sjangrer fra personlige minner til generelle diskusjoner. Kommunikasjonsform kan individualiseres fra peking i album til verbal diskusjon.

Innholdet kan varieres fra selvopplevde til generelle betraktninger.

Aktiviteter

Aktivitetsoppgavene legger vekt på egenopplevelse og egenproduksjon med praktiske oppgaver. Det helhetlige mennesket med kunnskap, erfaringer og sanser er prøvd ivaretatt gjennom disse oppgavene. Dersom en følger alle oppgavene, vil resultatet bli et produkt som viser en unik individuell historie og livserfaring. For den enkelte er prosessen like viktig som produktet. Det ferdige produktet kan være til glede for mange.

Liv og lære

Nøkkelord

Barndom og alderdom, livssyklus, kunnskap, holdninger, verdier, innsikt og erfaring, overføring, liv og endring, milepæler og familietradisjoner, ordspråk

Temaspørsmål

- Fortell om din barndom.
- Hva lærte du av de eldre i din familie?
- Hva har du lært fra deg til andre?

- Hvem har preget dine verdier og holdninger?
- Hva er det viktigste du har lært i livet?
- Hva er det første minnet du kan huske?
- Fortell om lekene dine.
- Hvilke familietradisjoner er viktige for deg?

Aktiviteter

Skriv ned ordspråk og klipp dem i to. Bland dem sammen og prøv å finne par.

Lag en adresseliste eller telefonliste til familie og venner.

Lag en fødselsdagbok.

Mat og måltid

Nøkkelord

Mat, rutiner med måltid, egenproduksjon og kjøpte varer, spesialforretning og kjøpesenter, mattradisjoner, familieoppskrifter, sosial verdi, spisevansker, allergier, dagsrytme

Temaspørsmål

- Hvilken betydning har lukten av mat for deg?
- Hva er dine vanlige måltid i løpet av dagen?
- Har måltidsvanene dine endret seg i løpet av livet?
- Hva er din favorittmiddag?
- Kan du fortelle om et festmåltid?
- Hva er dine mattradisjoner?
- Hva er sunn mat?

Aktiviteter

Samle oppskrifter og lag et oppskriftshefte.

Lag en meny. Tilpass den til ulike ukedager, høytider eller årstider.

Lukt på ulike krydder, frukt eller andre matvarer.

Arbeid

Nøkkelord

Mannsarbeid, kvinnearbeid, overgang gammel og ny tid, naturressurser og foredling, industrialisering, utvikling, industrisamfunnet i dag

Temaspørsmål

- Fortell om din yrkeserfaring
- Fortell om utviklingen du har sett av mannroller og kvinneroller
- Hva er din erfaring frå industri?
- Hvilken utvikling har du opplevd i arbeidslivet?
- Tror du talent og egenskaper går i arv?

Aktiviteter

Kan du ha små kurs eller demonstrasjoner om dine interesser for andre?

Lag en oversikt over din familie. Familiemedlemmer velger ofte like yrke.

Hvilke yrker og utdanninger er representert i din familie?

Syng en shanty eller andre arbeidssanger.

Tema i “Eit bilde – di fortelling”

Overordna mål er å sjå heilskap i enkelt menneske og livsløp, der ein knyter tema til

- barndom, utvikling og vaksenliv
- familie, venner og sosiale relasjonar
- arbeid, hobbyar og interesser
- engasjement, omsorg og ansvar

Bilde	Nøkkelord
Liv og lære	Barn og voksen hånd i hånd, livssyklus, kunnskap, holdninger, verdier, innsikt og erfaring, overføring, liv og endring, milepæler og familietradisjoner, ordspråk
Mat og måltid	Mat og måltider, egenproduksjon og kjøpte varer, spesialforretning og kjøpesenter, mattradisjoner, familieoppskrifter, sosial verdi, svelgvansker, dagsrytme
Arbeid	Mannsarbeid, kvinnearbeid, overgang gammel og ny tid, naturressurser, industrisamfunnet, utvikling, dagens industrialisering
Natur	Frihet, naturkraft, miljø, ansvar, utfordringer og respekt, mot, eventyr, folketro
Fred og frihet	Nasjonaldag, fest og høytid, krig, fred, fridom, utvandring og innvandring, nasjonalfølelse, nasjonalromantikk, talefrihet, deling av goder, samfunnsplikter og samfunnsgoder, samhold
Kjærløik	Kjærløik, forhold, overtru og spådommer, religion, årssyklus, hekser og mystikk
Roller og samhold	Kvinnearbeid og kvinnerolle, kvinnefrigjøring, omsorgsfunksjon, mannsrolle før og no, farger, størrelser, klesplagg, moter, vær
Skulestart	Spenning, opplevelse, kunnskap, respekt, formidling og læring, utdanning, forskning, samfunnsutvikling, velferdssamfunnet, fordeling av goder nasjonalt og internasjonalt
Haustetid	Mat, korn, grønnsaker, frukt, kjøtt, melk, forråd, kompetanse, naturutnytting, egenproduksjon, primærnæringer, naturavhengighet, arbeid, samhold, plikter, avhengighet, livsstil, verdifokus, ansvar for natur, miljø og klima
Ettertanke	Studere utsikten på avstand, gjennom vinduet, ettertanke, oppsummering, ro, trygghet, hvile, vurdere omgivelsene, fortid, nåtid og fremtid
Venner/naboar	Mørke, lys i vindauga, vinterkveld, hus tett i tett, å ta vare på kvarandre, omsorg, hjelp og støtte, kvardagspraten, møter, besøk, nyheter
Høgtid og merkedagar	Storfamilie, opplevsalar, forventning, den første appelsinen, aktiviteter, håndverk, gaver, pynt, mat, kaker, glede, samhold, tru og tradisjon

Tilbakemeldingsskjema

For å få eit mest mogleg nyttig produkt, er det viktig for oss å få ei tilbakemelding frå deg som har prøvd ut materialet til prosjektet "eit bilete – di fortelling".

Bileta

Kva reaksjon fekk du til bileta?

Bildet ble brukt til assosiasjon til temaet. Gjenkjenning. Diskusjon om konkrete element i bildet. Smil og positive minner.

Passa biletet til tema?

Ja. Noen element var kanskje litt langt tilbake i tid.

Nøkkelord

Korleis fungerte nøkkelorda i den frie samtalen?

Gode som støtte for logoped under samtalen. Lite brukt. Gikk rett på temaspørsmål. Brukt som innspill under temaspørsmål.

På kva måte kunne nøkkelorda styre tema, eller utvide tema?

Gav nye aspekter ved tema, supplerte egensamtale, gav innspill ved liten respons, ideer til å utvide tema.

Temaspørsmål

Har du prøvd bileta i grupper eller til individuell trening?

Begge deler var representert

Kva type samtalar og diskusjonar blei initiert av spørsmåla?

Oppvekstvilkår, sammenligninger, fortid og nåtid, utvandring, innvandring, sosiale aspelt i dagenssamfunn, krig og nazime, nynasisme, David Irving.

Kva synes du om variasjonen eller spekteret i temaspørsmåla?

God, bra, meir å spille på, temautviklinde

Aktivitetar

Har du prøvd aktivitetsoppgåvene?

Ingen hadde prøvd ut aktivitetene

Kva respons fekk du på oppgåvene?

-

Generelt

Laga du egne spørsmål? I tilfelle kva?

Nei, brukte nøkkelordene, direkte spørsmål for å få med alle i gruppen

Laga du egne aktiviteter? I tilfelle kva?

nei

Er dette eit materiale du kan bruka i din arbeidskvardag?

Ja. Nye tips og infallsvinkler. Lett å tilpasse. Fint med bilder som ikke bare er "tydeligst mulig" - og ikke glossy amerikanske.

Kva synes du om målform (nynorsk)?

- Overvekt av ønske om bokmål -

Har du andre kommentarar til oss?

Takk for hjelpa!

"et bilde – din fortelling"

er et materiale for å få frem minner, fortellinger og en god samtale. Ved bruk av bilder og tema starter prosesser for språk- og taletrening. Materialet setter fokus på samtale, samspill, språkfunksjon, taleevne, innhold og budskap.

"et bilde – din fortelling" består av **hovedpakke** med 12 bilder i kraftig kvalitet, 1 veileder og 1 mappe til kr. 450,-.

Ekstra bilder kan kjøpes i **tilleggs pakke** **der alle** er alle 12 bildene samlet i konvolutt i en lettere kvalitet til kr. 250,-

Mer informasjon om prosjektet, forfattere og kurs finnes på www.logopednet.no

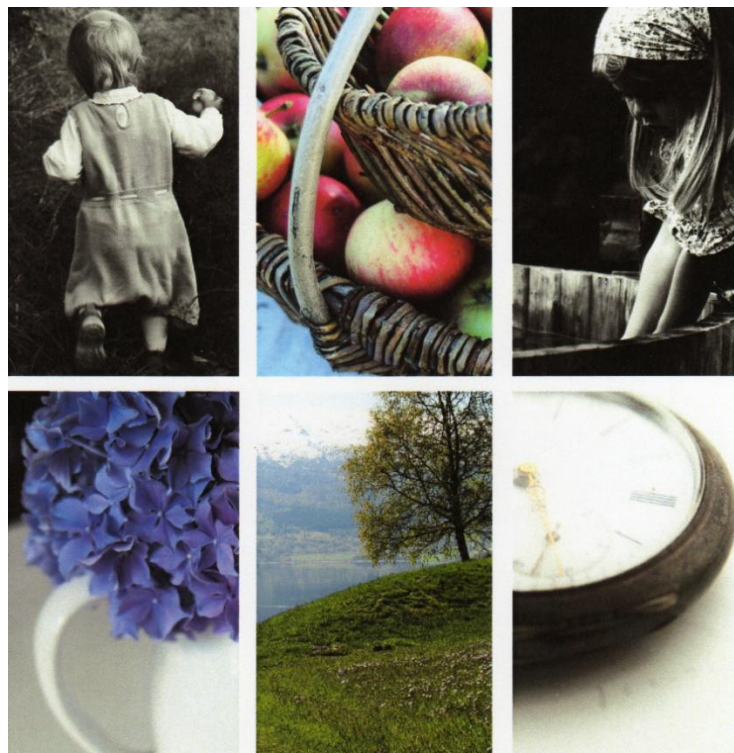
-Fortell din historie med "et bilde – din fortelling"

Dette prosjektet er finansiert med Ekstra-midler fra Helse og Rehabilitering, stiftelsen for norske helse- og rehabiliteringsorganisasjoner.

Vedlegg 5

www.logopednet.no

BESTILLING

Vennligst send

_____ eksemplar av "et bilde - din fortelling" (kr 450,- + porto)

_____ eksemplar av tilleggsbilder (kr 250,- + porto) til:

Navn:

Adresse:

Poststed:

E-post:

Telefon:

Dato _____ Signatur _____

Ta kontakt med:

Send bestillingen til:

Epost: post@logopednet.no

Logopednet

Telefon: 40468000

Postboks 185

Telefon: 97798847

5480 Husnes